

Shattered Dreams and Uncertain Outlook (?)

Second Annual PFA Forum on Armenia-Diaspora Relations

February 28 – March 2, 2010

Washington D.C

Larisa Alaverdyan

MP, National Assembly

Heritage Faction

ARMENIA

The large majority of Armenians always consider the independence of Armenia as a realization of sacred national dream for sovereign statehood restoration. At the same time the aspirations to have law-based, welfare and democratic state are unconditional. The state where each individual is protected by law and enforcement procedure is known as a law-based state.

The independence acquisition process in Armenia has a very important peculiarity: it started and presently continues with national liberation movement. The success in Artsakh national liberation movement was conditioned by unifying national ideology and, what's important, by the presence of critical number of bearers of that idea, who were ready to sacrifice their lives for the sake of national liberty and dignity.

As a rule, in Artsakh movement it's common to highlight only the national liberation component. And at the same time the next component of it, which has unified the large majority of Armenian population, is being neglected. That component is the displeasure of people from the existing order and the typical, natural human sense to strive not only for historical but also for social and legal justice. Moreover, the society did not suspend that the breakthrough into future and an outlook with dignity for the nation can be ensured only by those nations and states, which do not oppose to axioms of democratic states and national state development. Right the opposite, the international practice points to their successful matching.

Unfortunately, the 20 years of Armenia's development shows that at the very beginning up to day this development is accompanied with inadmissible negligence of fundamental principles of law-based state, particularly the human rights. I am about the laws which must be equal for all and each, laws which don't trample on human rights and about the enforcement procedure steadfast with the laws.

Now let's proceed to how the perceptions and terminology concerning national liberation component of Artsakh movement have transformed, and how it had affected the internal and foreign policy of Armenia. However, it is important to mention that it's necessary not as much from the policy point of view, but that it is important for the context of this conference. Indeed, both in the past and in the present the Diaspora disputes about the issue of their participation at internal processes, such as democratization of the country, establishment of law-based state, management and political system efficiency, etc. While, the national liberation component was perceived by the large majority of the Diaspora as absolute patriotic and consistent with the national idea.

Latterly it has been supplemented by actualization of problems in connection with the Armenian-Turkish protocols. That is, for the Diaspora this component and its participation in developing of Artsakh issue are indisputable.

The resolution of the Artsakh issue is situated in reality and legal frameworks, and not in the middle of so called rationale and pragmatism. In Artsakh heroic battle have defeated the romantic offspring of the Armenian people, comparing the natural aspiration of the justice with the spirit of people, in defiance with their rationale life building the new history of the newly independent Armenia.

In case, when since 1992 the Armenian political and diplomatic idea at state level in fact use one terminology and glossary, which represents the product of the Turkish- Azerbaijani doctrine based not only in the territory of the former Ottoman Empire, but also on the refinement of the whole ethnic Armenians in the whole Eastern Transcaucasia.

Let's take an example from the Accord Journal, which has been published in 2005 by the editor in chief Laurence Brayers. References will be made on the texts, the authors of which are the famous Armenian political figures. Undisputable and provable is the fact that the same terminology is used by the analysts, politicians and some public figures as well. By that the national liberation movement ideology and slogan

are completely distorted, and the political process concerning the Mountainous Kharabakh Republic is brought in to the deadlock.

In the process of the establishment and the future development of the diplomatic relationship between Armenia and Turkey are clauses, which contradict with the national and state interests of the Republic of Armenia. All ruling parties and some of the non-parliament opposition political forces insist on the complete opposite – pulling the public into vain discussions and splitting the public around discussion of such important political issue, such as Armenian-Turkish relationship.

One great part of the new Diaspora generation does not indicate the projections of redevelopment and reevaluation of the national historic memory, which is possible only through corresponding ideological field, in the national-spiritual conditions, expelling from memory the whole national past.

Being Armenian must be an advantage and psychologically profitable. After some time it will become profitable also materially.

Often is being wrongly mentioned to increase the propaganda when it is needed to establish and awaken the national values among the youth of Armenian Diaspora. The quality of that propaganda must be transformed.

Returning to the problems of our forum, I think the discussion and realization of the following proposals will be effective, moreover, they are prioritized.

1. To create a not large but a professional network of political scientists, analysts and experts who will critically review the terminology and glossary related to Artshakh problem. This group should distribute materials which will adequately present the essence of regional stability connected to MKR recognition.
2. To make a joint statement about a thorough changes in Armenian-Turkish protocol to have guarantees that there are not any articles which can contain forcing for Armenia. I mean the article according to which the parties must accept the current state borders but this enforces to recognize and ratify the illegal and anti-armenian agreements of past. And by the creation of intergovernmental subcommittee on the questions of historical documents and archives' researches The Armenian Genocide, recognized as a crime against humanity by at least 20 states, should be disputed or suspended. Also, the development of Armenian-Turkish relationship must not to be linked to MKR and its authorities legality as well as to the borders and territorial completeness of Artshakh declared by its Constitution and legislation. Such kind of statement will unify all-armenians for the historically and politically most important issue and prevent the ratification of that anti-national documents.
3. It is too important to reinterpret the national-spiritual values both in Armenia and Diaspora according to globalization challenges and new Armenian generation's demands. The new Armenian generation of Diaspora will be successfully kept in a national spirit if it is taught about national values by a culture which is based on our nation's spiritual roots, and conqueror's ideology. To be a conqueror in everything-in self-recognition and self-affirmation, in social activities as a forming of a special, new group of people based on national ground and being world-spread, in spiritual activities such as striving for world or regional dominancy in Arts, Literature, science, etc, in the field of battle, in Internet and in Sports.

Լարիսա Ալավերդյան

Քաղաքականության Գաղափարախոսական Հայաստան

Բարեկամական քաղաքականության, Բարեկամական Ապագա

1 մարտի 2010թ.

Ջախջախված Երագանքներ և Անորոշ Հեռանկար

Հայաստանի անկախությունը հայության մեծամասնության կողմից միշտ դիտարկվում է որպես ինքնիշխան պետության վերականգնման մասին ազգային երագանքի իրականացում: Միաժամանակ աներկբա եղել և մնում է իրավական, սոցիալական և ժողովրդավարական պետություն ունենալու ձգտումը: Պետությունը, որում յուրաքանչյուր ով իրեն զգում է օրենքով և իրավակիրառական պրակտիկայով պաշտպանված, ընդունված է անվանել իրավական պետություն:

Հայաստանի կողմից անկախության ձեռքբերման գործընթացն ունի խիստ կարևոր առանձնահատկություն. այն սկսվել և մինչ օրս շարունակվում է ազգային ազատագրական շարժմամբ: Արցախյան ազգային ազատագրական շարժման հաջողությունը պայմանավորված էր հայությանը միավորող ազգային գաղափարի, և ինչն առավել կարևոր է, այդ գաղափարի կրողների կրիտիկական թվի առկայությամբ, ովքեր պատրաստ էին կյանքը գոհել հանուն դրա իրագործման:

Որպես կանոն, Արցախյան շարժման մեջ ընդունված է առանձնացնել բացառապես ազգային ազատագրական բաղադրիչը: Միաժամանակ ֆամահրանքի է ենթարկվում նրա մյուս բաղադրիչը, որը միավորեց Հայաստանի բնակչության մեծամասնությունը: Այն է՝ դժգոհությունը գոյություն ունեցող կարգի նկատմամբ և մարդուն հատուկ ձգտումը ոչ միայն պատմական, այլև սոցիալական և իրավական արդարության: Ավելին, հասարակությունը կասկածի չի ենթարկել նաև այն, որ հեղինակը դեպի ապագա և ազգի համար արժանի հեռանկար իրենց համար ապահովում են այն ազգերն ու պետությունները, որոնք չեն հակադրում ժողովրդավարական պետության աֆսիումներն ազգային պետության զարգացման աֆսիումներին: Հակառակը, միջազգային պրակտիկան խոսում է համադրության հաջողության մասին:

Ցավոք, մեր երկրի զարգացման 20 տարիները ցույց տվեցին, որ որ ի սկզբանե և մինչ օրս Հայաստանի որպես անկախ երկրի զարգացումն ուղեկցվել և ուղեկցվում է իրավական պետության հիմնարար սկզբունքների, մասնավորապես իրենց նախասկզբական իմաստով մարդու իրավունքների անթույլատրելի ֆամահրանքով: Խոսքն օրենքի առջև բոլորի հավասարության, մարդու իրավունքները չտանահարող օրենքների և օրենքին չհակասող իրավակիրառական պրակտիկայի մասին է:

Այժմ անդրադառնանք այն բանին, թե ինչպես Արցախյան շարժման այգային ազատագրական բաղադրիչի վերաբերյալ ընկալումներն ու տերմինաբանությունը վնասակերպվեցին, և ինչպես է դա արտացոլվում Հայաստանի արտաքին և ներքին ֆաղափականության մեջ: Բայց նախ ցանկանալի է հետել, որ դա անհրաժեշտ է ոչ այնքան ֆաղափական տեսանկյունից, որքան այս համաժողովի համատեֆատում: Իրոք, և՛ նախկինում, և՛ այժմ սվյուտբը բանավիճում է ներքին գործընթացներում, այսինքն երկրի ժողովրդավարացման, իրավական պետության կայացման, կառավարման արդյունավետության, ֆաղափական կարգի և այլ կապակցված գործընթացներում իր մասնակցության խնդրի շուրջ: Այն դեպքում երբ ազգային ազատագրական բաղադրիչը սվյուտբի մեծամասնության կողմից ընկալվում էր որպես հայրենասիրական և ազգային գաղափարին լիակատար համահունչ:

Վերջերս դրան ավելացավ հայ- թուրքական արձանագրություններին առնչվող խնդիրների արդիականացումը: Այսինքն սփյուռքի համար այդ բաղադրիչը և դրա մասնակցությունը Արցախյան խնդրի զարգացման գործում փաստորեն անվիճելի է:

Արցախյան հիմնահարցի լուծումը գտնվում է իրականության և իրավունքի շրջանակում, այլ ոչ թե բանականության և այսպես կոչված արգմատիզմի արանքում: Արցախյան հերոսամարտում հայ ժողովրդի ուժանտիկ գավակներն են հաղթել, համադրելով արդարության բնածին ձգտումը ժողովրդի ոգու հետ, ի հեճուկս բանականության՝ իրենց կյանքով կերտելով նորանկախ Հայաստանի նորագույն պատմությունը:

Այն դեպքում, երբ 1992 թ. -ից ի վեր հայկական ֆաղափական և դիվանագիտական միտքը պետական մակարդակով փաստորեն օգտագործում է մի տերմինաբանություն ու գլոսսարիում, որոնք հանդիսանում են թուրք- ադրբեջանական դիտարկի արգասիք՝ հիմնված ոչ միայն նախկին Օսմանյան Կայսրության տարածքում, այլև ողջ արևելյան Անդրկովկասում հայերի ամբողջական էթնիկ գոման վրա:

Օրինակներ բերենք Ակկորդ ամսագրից, որը հրատարակվել է 2005 թ. Լորենս Բրոյերսի խմբագրությամբ: Հղումներ են արվելու տեխստերի, որոնց հեղինակները Հայաստանի հայտնի ֆաղափական գործիչներ են: Անվիճելի և ապացուցելի է, որ նույն տերմինաբանությունն օգտագործում են նաև վերլուծաբանները, ֆաղափագետները և որոշ հասարակական գործիչներ: Դրանով իսկ ազգային ազատագրական շարժման գաղափարախոսությունն ու կարգախոսները լիովին խեղաթյուրվում են, իսկ Լեւոնային Ղարաբաղի Հանրապետությանն առնչվող ֆաղափական գործընթացը մտցվում է փակուղի:

Հայաստանի և Թուրքիայի միջև դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատմանն ու դրանց հետագա զարգացմանն ներկայիս գործընթացներում կան դրույթներ, որոնք հակասում են Հայաստանի Հանրապետության ազգային ու պետական շահերին: Իշխանական բոլոր կուսակցություններն ու արտախորհրդարանական որոշ ընդդիմադիր ֆաղափական ուժեր պնդում են ճիշտ հակառակը՝ լայն հասարակայնությանը ներհանելով անպտուղ բանավեճերի մեջ և պառակտելով հասարակությունը այնպիսի կարևորագույն ֆաղափական հարցի ֆննարկման շուրջ, ինչպիսին հայ- թուրքական հարաբերություններն են:

Սփյուռքահայության նոր սերունդների մի ստվար հատվածում ազգային պատմական հիշողության վերարձարժման և վերարժևորման ձևեր չեն դրսևորվում, ինչը հնարավոր է միայն համապատասխան գաղափարական դաշտի, ազգային- հոգևոր մթնոլորտի պայմաններում, հիշողությունից ազգային ամբողջ անցյալի դուրսմղմամբ:

Հայ լիները պետք է նախ պատվաբեր համարվի և հոգեբանորեն շահեկան: Հետագահում այն անպայմանորեն կդառնա շահավետ նաև նյութապես:

Երբ խոսվում է սփյուռքահայ երիտասարդության շրջանում ազգային արժեքների արթնացման և արմատավորման մասին, հաճախ թույլ է տրվում նույն սխալը. մասնանշվում է ֆարոզության ծավալների ավելացման անհրաժեշտությունը, բայց ոչ այդ ֆարոզության որակի վերափոխումը:

Վերադառնալով սվյալ համաժողովի հիմնախնդիրներին, արդյունավետ կլինի, ավելին՝ օրհասական և պահանջարկային, հետևյալ առաջարկությունների ֆինանսավորումն ու իրականացումը.

1. Ստեղծել ցանց վերլուծաբանների, ֆադաֆական գործիչների, փորձագետների թեկուզև ոչ մեծ, բայց պրոֆեսիոնալ խմբից, որը նախապես ֆինադատորեն վերանայելով Արցախյան հիմնախնդիրն առնչվող սերմնաբուսությունն ու գլոսսարիումը, կսկսի իրականացնել հյուսիսի տարածում, որոնք ադեկվատ են արտացոլում տարածաբանի կայություն խնդիրների էությունը կապված ԼՂՀ չհանաչման հետ:
2. Անհրաժեշտ է հանդես գալ միասնական հայտարարությամբ առ այն, որ Հայաստանի և Թուրքիայի միջև դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու մասին արձանագրությունները պետք է ենթարկվեն արմատական փոփոխությունների, որոնք կբացառեն Հայաստանի համար պարտադրանք հանդիսացող դրույթներ: Խոսքը հատկապես գոյություն ունեցող, այսպես կոչված, ընդհանուր սահմանի փոխադարձ ճանաչման դրույթի մասին է, քանի որ այդպիսի ճանաչմամբ Հայաստանին պարտադրվում է ճանաչել նախկինում կնքված հակաօրինական և հակահայկական պայմանագրերը: Իսկ պատմական փաստաթղթերի և արխիվների ուսումնասիրության նպատակով միջկառավարական ենթահանձնաժողովի ստեղծմամբ կվիճարկվի աշխարհի գրեթե երկու տասնյակ պետությունների կողմից որպես մարդկության դեմ հանցագործություն ճանաչված Հայոց Ցեղասպանությունը: Ի լրումն, հայ- թուրքական հարաբերությունների զարգացումը չի կարող ուղղակի կամ ֆոդարկված առնչվել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կայացմանն ու նրա ժողովրդի կողմից ընտրված իշխանությունների օրինականությանը, ինպես նաև Արցախի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենսդրությամբ հռչակված սահմաններին և տարածքային ամբողջականությանը: Այսպիսի միասնական հայտարարությամբ հանդես գալը թույլ կտա համախմբել համայն հայությանն այս կարևորագույն ֆադաֆական և պատմական նշանակություն ունեցող խնդրի շուրջ և կանխել իրենց բնույթով ապագային փաստաթղթերի վավերացումը:
3. Չափազանց կարևոր է Սվյուտոֆում և Հայաստանում ազգային- հոգևոր արժեքների նորովի վերամեկնաբանումը, դրանցում շեշտադրումների փոփոխումը՝ հայության նոր սերնդի՝ գլոբալիզացիայի անմիջական ազդեցության տակ ձևավորվող այդ նոր տեսակի պահանջմունքներին համապատասխան: Մեր խորին համոզմամբ, Սվյուտոֆում հասունացող այս նոր սերունդին ավելի մեծ հաջողությամբ հնարավոր կլինի պահել ազգային ուղեծրում, եթե այդ ազգայինը նրան մատուցվի այնպիսի մշակույթի միջոցով, որը անառարկելի ապացույցներ կպարունակի հայի հոգևոր արմատների և ոգեղեն կերտվածքի առավելությունների և գերակայությունների մասին (իսկ այդպիսիք կան) և այնպիսի գաղափարախոսությամբ, որը կօրհնի այդ նոր սերնդի յուրաքանչյուր ներկայացուցչի բնածին նվաճողապատության ուղղորդումը ազգային հունի մեջ: Նվաճողականություն ամեն ինչում՝ ինֆանտանաչման և ինֆանասատաման, հոգևոր գործունեության (արվեստի, գրականության մեջ համաշխարհային կամ գոնե տարածաբանային մասշտաբներով դոմինանտ դառնալու մղում) և գիտության, սոցիալական գործողության (ասեմբլ, ազգային հիմքի վրա համաշխարհային սփռում ունեցող սոցիալական մի նոր, յուրահատուկ խավի ձևավորում) և ռազմի դաշտում, Ինտերնետում և սպորտում: